

ΚΥΠΡΙΑΚΟ
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Λευκωσία 07/07/2021

ΠΡΟΣ: Όλα τα μέλη του ΚΕΒΕ

Θέμα: Έρευνα ΚΕΒΕ για τις επιπτώσεις και την επόμενη μέρα της πανδημίας και των lockdowns

Αγαπητά μέλη,

Σας επισυνάπτουμε έρευνα του ΚΕΒΕ η οποία διεξήχθη την περίοδο μεταξύ 7-25 Ιουνίου 2021, με σκοπό την ανάδειξη των προβλημάτων και δυσκολιών που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις, καθώς και τα νέα δεδομένα που έχουν δημιουργηθεί ελέω της πανδημίας.

Επιθυμούμε να ευχαριστήσουμε όλες τις εταιρείες που συμμετείχαν και συνέβαλαν με αυτό τον τρόπο στη συλλογή σημαντικής πληροφόρησης και εν κατακλείδι στην διαμόρφωση ολοκληρωμένων συμπερασμάτων στα πλαίσια της έρευνας.

Με εκτίμηση

Πόλυς Περατικός

Ανώτερος Λειτουργός

Τμήμα Υπηρεσιών & Εμπορίου

Έρευνα ΚΕΒΕ για τις επιπτώσεις και την επόμενη μέρα της πανδημίας και των lockdowns

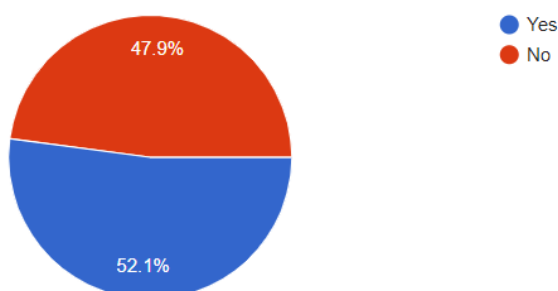
Στον απόηχο των lockdowns, το ΚΕΒΕ διεξήγαγε μεγάλη έρευνα μεταξύ των μελών του, με σκοπό την ανάδειξη των προβλημάτων και δυσκολιών που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις, καθώς και τα νέα δεδομένα που έχουν δημιουργηθεί ελέω της πανδημίας.

Η εν λόγω έρευνα ήταν ηλεκτρονική και πραγματοποιήθηκε την περίοδο μεταξύ 7-25 Ιουνίου 2021. Έλαβαν μέρος επιχειρήσεις όλων των μεγεθών, από όλες τις πόλεις και επαρχίες, καλύπτοντας μεγάλο εύρος τομέων οικονομικής δραστηριότητας όπως επαγγελματικές υπηρεσίες, λιανικό και χονδρικό εμπόριο, κατασκευαστικός τομέας, τουριστικές μονάδες, επιχειρήσεις φιλοξενίας, βιομηχανία, φαρμακευτικές εταιρείες, ναυτιλία κλπ.

Σε ερώτηση σχετικά με το ρίσκο αφερεγγυότητας της εταιρείας, το 33% απάντησε ότι το ρίσκο είναι από μέτριο ως πολύ μεγάλο, ενώ το 67% θεωρεί ότι το ρίσκο είναι μικρότερο. Αυτό είναι κάτι που πρέπει να προβληματίσει τους αρμόδιους φορείς, καθώς ο κίνδυνος αφερεγγυότητας είναι σε σχετικά υψηλά επίπεδα και καταδεικνύει την οριακή κατάσταση στην οποία βρίσκεται αξιοσημείωτος αριθμός επιχειρήσεων.

Από την άλλη, σχετικά ενθαρρυντικά είναι τα αποτελέσματα όσον αφορά την πραγματοποίηση επενδύσεων στην μετά την πανδημία εποχή, με το 52% να δηλώνει ότι προτίθεται να προβεί σε επενδύσεις κυρίως στους τομείς της ψηφιοποίησης των λειτουργιών και των παρεχόμενων υπηρεσιών, στην αναβάθμιση των εργασιακών χώρων και του εξοπλισμού, καθώς και στην εκπαίδευση του προσωπικού. Σημαντικότεροι τομείς εκπαίδευσης με ποσοστό 69% αποτελούν η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων, ενώ υψηλά στις προτεραιότητες ιεραρχούνται οι επικοινωνιακές δεξιότητες και η αναβάθμιση της ποιότητας εξυπηρέτησης πελατών.

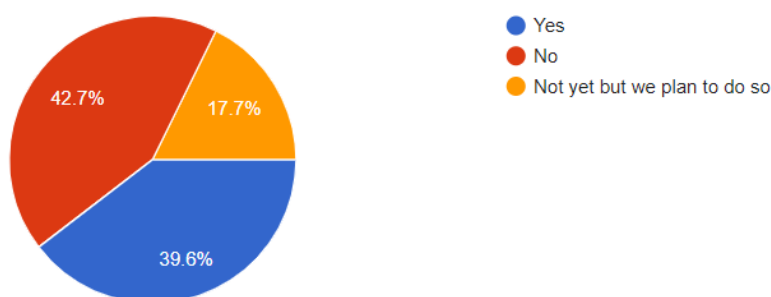
In a post-COVID environment, do you plan to proceed with any major investments?

Όσον αφορά τις αναγκαστικές αλλαγές που προκλήθηκαν εξαιτίας της πανδημίας, ποσοστό 40% απάντησε ότι χρειάστηκε να διαφοροποιήσει το προϊόν ή/και τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης εξαιτίας της πανδημίας. Παράλληλα, ένα ποσοστό της τάξης του 18% δήλωσε ότι αν και δεν το έχει πράξει μέχρι στιγμής, εντούτοις σκοπεύει να διαφοροποιήσει το προϊόν/τρόπο λειτουργίας του σε μεταγενέστερο στάδιο. Το 43% απάντησε ότι δεν πρόβη σε οποιοσδήποτε διαφοροποιήσεις.

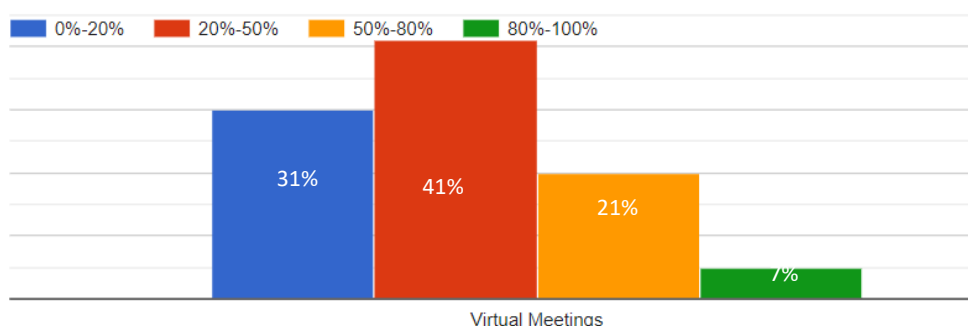
Has the pandemic forced you to differentiate your product and/or operations?

Σε άλλη διευκρινιστική ερώτηση, διαφαίνεται ότι πολλές επιχειρήσεις αξιοποίησαν την ευκαιρία για να εκσυγχρονιστούν και να αναπτυχθούν, λανσάροντας νέα προϊόντα και υπηρεσίες και αναπτύσσοντας τον τομέα του ηλεκτρονικού εμπορίου.

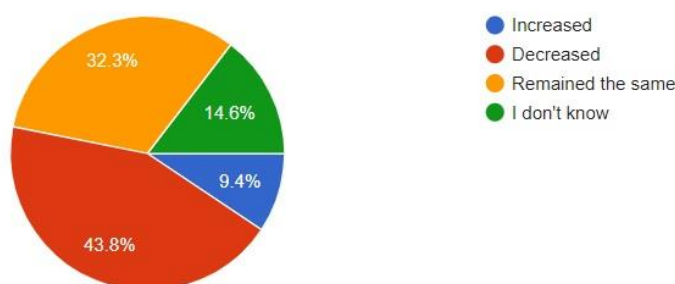
Σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων επέλεξαν ή αναγκάστηκαν να επιλέξουν ευέλικτες μορφές εργασίας (π.χ. εργασία από το σπίτι), καθώς και διαδικτυακές συναντήσεις, με σκοπό τον περιορισμό των συναθροίσεων κατά το μέγιστο δυνατό βαθμό. Άμεσα συνυφασμένο είναι και το γεγονός ότι οι διαδικτυακές συναντήσεις και εκδηλώσεις ήρθαν για να μείνουν. Σε σχετική ερώτηση ένα ποσοστό 47% προτιμά τις διαδικτυακές εκδηλώσεις έναντι αυτών με φυσική παρουσία, ενώ σε συμπληρωματική ερώτηση, και όπως φαίνεται στην πιο κάτω γραφική παράσταση, το 69% προτίθεται να διατηρήσει τις διαδικτυακές συναντήσεις σε ποσοστό πέραν του 20% επί του συνόλου των συναντήσεων, ακόμη και μετά το πέρας της πανδημίας.

What percentage of your future meetings do you intend to keep in a virtual environment?

Αναφορικά με την εξ' αποστάσεως εργασία, το 44% θεωρεί ότι επηρέασε αρνητικά την παραγωγικότητα του προσωπικού, σε αντίθεση με ένα 42% που θεωρεί ότι η παραγωγικότητα αυξήθηκε ή παρέμεινε στα ίδια επίπεδα.

During periods where your staff was on remote working, productivity has:

Τα αποτελέσματα δείχνουν μια σημαντική τάση υιοθέτησης σύγχρονων μορφών εργασίας από μέρους των επιχειρήσεων, μιας και η πλειοψηφία θεωρεί ότι η φυσική παρουσία και το σταθερό ωράριο εργασίας του προσωπικού δεν αποτελούν τους μοναδικούς παράγοντες που επηρεάζουν την αποδοτικότητα του προσωπικού, καθ' ότι σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν και άλλοι παράγοντες όπως η ψυχολογική κατάσταση και το χαμηλό ηθικό που προκάλεσε στους εργαζομένους η πανδημία. Συγκεκριμένα, όσον αφορά τα μελλοντικά σχέδια, το 51% των επιχειρήσεων σκοπεύει να υιοθετήσει κάποιας μορφής ευέλικτη εργασία και μετά το πέρας της πανδημίας.

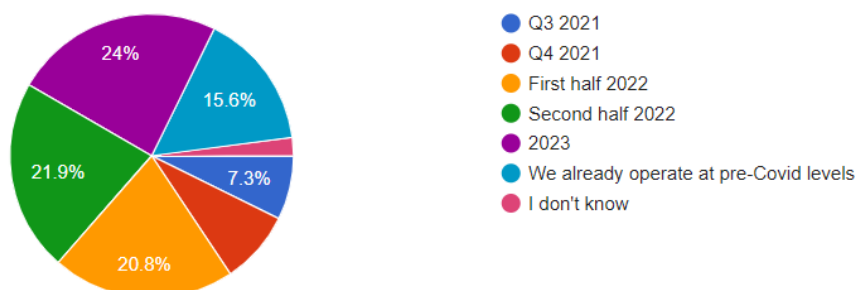
Τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετώπισαν, αντιμετωπίζουν και αναμένουν να αντιμετωπίσουν οι εταιρείες εξ' αιτίας της πανδημίας μέχρι και το 2022 είναι η έλλειψη ρευστότητας, καθώς και η έγκαιρη και αποτελεσματική είσπραξη οφειλών. Η πληρωμή ενοικίων, η εξυπηρέτηση δανείων και η καταβολή μισθών του προσωπικού ήταν χαμηλά στη λίστα των προβλημάτων που αντιμετώπισαν και αυτό οφείλεται κυρίως στην κρατική στήριξη προς μισθωτούς και επιχειρήσεις, καθώς και στην αναστολή καταβολής δόσεων.

Ιδιαίτερα ενθαρρυντικό είναι το γεγονός ότι σε ποσοστό 67% οι εταιρείες δεν σκοπεύουν μεσοπρόθεσμα να προβούν σε μείωση προσωπικού. Εξίσου σημαντικό είναι το γεγονός ότι το 18% των επιχειρήσεων θεωρούν πως το προσωπικό τους θα αυξηθεί, έναντι ενός 15% που εικάζει ότι θα μειωθεί, μέχρι το τέλος του 2022.

Η πλειοψηφία των εταιρειών πιστεύει ότι υπάρχει ακόμη αρκετός δρόμος μέχρι την επιστροφή στην κανονικότητα. Συγκεκριμένα, το 42% θεωρεί ότι αυτό θα γίνει εντός του 2022, ενώ το 24% εντός του 2023. Παράλληλα, αναμένουν από το κράτος να συνεχίσει την παροχή στήριξης προς επιχειρήσεις και εργαζομένους, καθώς και να προβεί σε φορολογικές ελαφρύνσεις οι οποίες θα βοηθήσουν στην τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας και θα μειώσουν το κόστος λειτουργίας τους.

When do you expect your company to return to its normal operation?

Αναφορικά με το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, οι παράμετροι που ενδιαφέρουν την πλειοψηφία των επιχειρήσεων είναι η ψηφιοποίηση (39%), η ενίσχυση της ανθεκτικότητας και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας (31%) και η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού (21%).

Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων θεωρεί πως οι σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κυπριακή οικονομία και πρέπει να επιλυθούν το συντομότερο δυνατό είναι η γραφειοκρατία και η διαφθορά. Ακολουθούν το περιορισμένο εύρος ψηφιακών υπηρεσιών που παρέχει το κράτος, η αναποτελεσματικότητα του δημόσιου τομέα και των τοπικών αρχών, καθώς και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Εν κατακλείδι, τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήγαγε το ΚΕΒΕ καταδεικνύουν τους κινδύνους που ελλοχεύουν και την ανησυχία των επιχειρήσεων, ειδικότερα σε περίπτωση ενός τέταρτου κύματος εξαιτίας της μετάλλαξης Δέλτα. Στα θετικά καταγράφεται το γεγονός ότι τα μέτρα στήριξης του κράτους φαίνεται να αποδίδουν, καθώς και η αισιοδοξία του επιχειρηματικού κόσμου για την επόμενη μέρα.

Παράλληλα, από την έρευνα διαφαίνεται ότι η πανδημία επιτάχυνε την ψηφιοποίηση υπηρεσιών και διαδικασιών, ανέπτυξε περαιτέρω το ηλεκτρονικό εμπόριο και επέφερε μόνιμες αλλαγές στη λειτουργία των επιχειρήσεων, με την υιοθέτηση ευέλικτων μορφών εργασίας και τη θεαματική αύξηση διαδικτυακών συναντήσεων και εκδηλώσεων, αξιοποιώντας τις σύγχρονες τεχνολογίες.